

Blekinge Tekniska Högskola
Sektionen för Management

C-uppsats, 10 poäng, 41-60 p
PSC 002
Termin 6, VT 06

Effekten av könshomogen idrottsundervisning för flickor i årskurs 5

Författare: Jimmie Tapper
Meysam Alipour

Handledare: Erik Lindström

Innehållsförteckning

1. INLEDNING	3
1.2 Syfte	3
1.3 Medias delaktighet och roll i skapande av könsroller	4
2. TEORETISK BAKGRUND	5
2.2 Genusperspektivet och dess historia	5
2.3 Könsschemateorin	7
2.4 Könsstereotypisering	7
2.5 Fysiska skillnader mellan pojkar och flickor.	8
2.6 Könshomogen idrottsundervisning och tidigare forskning	10
3. METOD	12
3.2 Deltagare	13
3.3 Material	13
3.4 Procedur	14
3.5 Analys	15
4. RESULTAT AV STUDIE	17
4.2 Observationer och intervjuer från skola 1	17
Observation av gemensam idrott	17
Intervju med lärare	19
Intervju med elever	20
Intervju med rektor	21
4.3 Observationer och intervjuer från skola 2	21
Observation av idrott med flickgrupp	21
Intervju med lärare	23
Intervju med elever	24
Intervju med rektor	25
5. DISKUSSION OCH SAMMANFATTNING	26
REFERENSER	28

Abstract

Syftet med att studera detta är att undersöka anledningen till den könsuppdelade idrottsundervisningen samt vilka effekterna blivit med fokus på flickornas situation. Detta har vi gjort genom att bedriva observationer i två olika skolor i Blekinge, där en av skolorna fortfarande har gemensam idrott och den andra skolan övergått till könsuppdelad idrottsundervisning. För att bredda vårt material har vi även intervjuat inblandade parter, det vill säga elever, rektorer samt idrottslärare. Resultatet av observationerna och intervjuerna visade att flickornas situation förbättrats i den skola där man infört könsseparerad idrott. Flickorna tar för sig, lever ut och tycker det är roligare med idrott där de kan vara för sig själva. Även i den skola där man fortfarande har gemensam idrott var läraren och eleverna av den uppfattningen att det hade varit bra med könsuppdelad idrott vid vissa tillfällen.

1. INLEDNING

I dessa dagar av jämlikhet och strävan efter så lite skillnad mellan könen som möjligt har vi intresserat oss för något som går emot detta. Dessutom på en plats där jämlikhet är som viktigast – grundskolan. Inget annat i samhället är viktigare än skolan när det gäller att lära barn korrekta värderingar och lika värde mellan könen. Det vi har intresserat oss för är nämligen det faktum att man i några skolor i Blekinge län valt att ha könsuppdelad idrottsundervisning i mellanstadiet. De flesta av oss som inte vet detta höjer på ögonbrynen när vi får reda på att flickor och pojkar har separerad idrott i vissa skolor. Tankarna går tillbaka till den tidigare hälften av 1900-talet, då både klassrumsundervisningen och idrotten skedde med flickor och pojkar i separata grupper.

1.2 Syfte

Det är alltså denna nutida uppdelade idrottsundervisning som är föremål för vår studie. Syftet med att studera detta är att undersöka anledningen till den könsuppdelade idrottsundervisningen samt vilka effekterna blivit. Detta vill vi göra genom att dels själva observera könsuppdelade idrottslektioner samt intervjua inblandade parter, det vill säga elever, rektorer samt idrottslärare. Vi har redan en uppfattning om varför man valt att dela på flickor och pojkar just under idrottslektionerna. Vi tror nämligen att man gjort detta för att gynna båda parter, men främst flickorna. De fysiska skillnader som föreligger skapar – enligt våra tankar - svårigheter för majoriteten av flickorna att inom skolidrotten hävda sig mot pojkarna.

Studien är dessutom viktig på så sätt att skolorna har ett visst intresse att se om deras beslut att ha könshomogen idrottsundervisning var korrekt, och vad eleverna tycker om den uppdelade idrotten.

1.3 Medias delaktighet och roll i skapande av könsroller

När man studerar västerländska historiska könstereotyper och könsroller inom den psykologiska forskningen kan man se att dagens medier med sin reklam förstärker samhällets könsroller och stereotyper. I reklamens värld står ofta flickorna för städning och förevisning av till exempel rengöringsmedel, köksbestyr och städning i allmänhet. Kvinnan står även ofta för tvätt, inhandlande av livsmedel och syns mest i reklam med småbarn medan männen sköter det som har med bilen och det tekniska att göra. Reklammakarna talar inte exakt om vad som riktar sig till vem, men genom att placera en traktor eller grävskopa i handen på en pojke och flickan framför en plastspis med förkläde och bakformar, så gör de vad de kan för att påverka vad pojkar och flickor borde leka med för leksaker och intressera sig för (Gullbrandsen 1994). Utbudet av leksaker för pojkar att välja bland är mer begränsat än vad det gäller leksaker för flickor. Gullbrandsen menar att detta beror på att pojkarna lättare tar avstånd från "flickleksaker" än tvärtom. Orsaken är att det inte är särskilt märkvärdigt med en flicka som leker med bilar. Pojkar som leker med dockor väcker däremot större uppmärksamhet i samhället. Det är inte bara då det gäller leksaker som massmedia hjälper till att skapa stereotypa könsroller utan också i klädeskataloger av allehanda slag. Pojkarna vistas i dessa i en tuff miljö, de klättrar på klätterställningar eller åker skateboard. Flickorna håller varandra i handen och verkar lugna och trygga. Produkterna som visas på plaggen speglar också vem som ska ha kläderna på sig, till exempel Spindelmannen på pojkar och Barbie på flickor (Svaleryd, 2002).

2. TEORETISK BAKGRUND

2.2 Genusperspektivet och dess historia

Även om denna studie inte har till uppgift att behandla könsrelationer och dylikt vill vi ändå upplysa läsaren om genusperspektivets historia. Detta kan nämligen till viss del förklara de uppfattningar som än idag lever kvar i samhället. Det är trots allt denna bakgrund som framkallat de uppfattningar och normer för hur pojkar och flickor helst skall klä sig och leka. Dessa förutfattade meningar, samt vilken roll media spelar kommer vi att behandla under de kommande rubrikerna. Men först en liten tillbakablick i genusperspektivets historia.

Under de senaste 20 åren har ordet "genushistoria" använts istället för "kvinnohistoria". Anledningen till ordbytet är att både män och kvinnor skall kunna inkluderas för just det de är – nämligen män och kvinnor. Syftet med genusstudier är att ta reda på hur män och kvinnor uppfattas och vad detta får för konsekvenser för dem i deras egenskap av just man och kvinna. Ordet kvinna står inte för en enhet utan står, liksom ordet man, för många olika erfarenheter, klasstillhörigheter och ålderskategorier, vilka skiljer kvinnor från olika kvinnor och män från olika män (Hirdman, 1999). "Kvinnohistoria" berättar om kvinnornas roll i det förflutna och hur deras underordning under män har tagit sig olika uttryck i olika kulturer och på olika platser. I allmänhet har inte kvinnor fått studera, vara verksamma inom handeln eller fått syssla med någon form av politik. Det kunde även skilja så mycket som hälften eller två tredjedelar mellan mannens och kvinnans löner – detta långt in på 1900-talet. Andra saker som skilde könen åt kunde vara mat och mängden av mat män och kvinnor fick på en dag. Männerna fick i allmänhet finare och bättre mat med mer proteiner, kolhydrater och fett. Det finns också historiska idéer om var männen respektive kvinnorna hörde hemma, vad de skulle göra och hur de skulle förhålla sig till varandra. Som exempel skulle kvinnornas plats vara i hemmet med barnen och männen skulle vara försörjare. Dessa idéer om genus har formats genom till exempel samhället, olika kulturer, ekonomiska och politiska förhållanden. Det finns alltså flera olika sätt som man kan förklara genuskillnader i historien med (Hirdman, 1999).

Enligt 1700-talets och Jean Jacques Rousseaus uppfattning var kvinnor av naturen blygsamma. De skulle bevara sin jungfrudom och vara intresserade av kläder och sitt utseende, eftersom de av naturen skulle behaga männen. De var dessutom veka av naturen för att skapa förutsättningar för att de skulle lyda sina män och de förväntades acceptera och stå ut med livets orättvisor. Enligt Rousseau fanns bara kvinnorna till för en enda sak – att bli mödrar. De skulle föda och fostra barnen i hemmet, vilket innebar att kvinnorna var så pass fria och jämlika som naturen tillåtit dem att vara. Kvinnans plats var i hemmet, långt bort från all politik och offentlighet (Hirdman, 1999).

Under industrialismens epok vid sekelskiftet 1800 ifrågasattes i praktiken idén om att kvinnans plats skulle vara i hemmet, eftersom kvinnorna behövdes i de stora fabrikerna, framför allt inom den uppblomstrande textilindustrin. I och med detta blev kvinnorna synliga ute i samhället. De var dock lågavlönade i jämförelse med männen. Industrialismen ledde till växande städer och klassorättvisor, men också till utslitna arbetarkvinnor, eftersom dessa förväntades producera så väl nya små människor som varor, allt under dåliga omständigheter. Som kvinnor var de också tvungna att vara gifta för att få delta i utbildning eller någon annan möjlighet till vidare försörjning (Hirdman, 1999).

På 1950-talet skulle kvinnan i första hand vara husmoder. Hennes plats var i hemmet, företrädesvis i köket. Hon förväntades laga maten och sköta barnen. Därmed kunde männen heltidsarbeta. Idealet i fråga om relationen mellan män och kvinnor var fortfarande att de skulle vara åtskilda, inte göra samma saker, inte vara på samma platser eller vara på samma sätt. Detta gällde till exempel känslolivet. Pojkar fick inte gråta och flickor fick inte vara arga. Även om olikheter betonades och de båda könen förväntades befinna sig i olika samhällsfärer, betraktades ändå mannen som normen för vad som var normalt (Hirdman, 1999).

Med ovanstående i baktanke är det inte särskilt svårt att förstå varför det än idag finns tydliga könsrollsskillnader mellan flickor och pojkar, mellan killar och tjejer och mellan män och kvinnor. De könsroller som föräldrar, media och samhället i övrigt anammar har en historia att luta sig tillbaka på, och vi har ännu inte kommit till den punkt då dessa skillnader raderats helt.

2.3 Könsschemateorin

Dessa teorier betonar den kognitiva organisationen i form av schematiska könskategorier och könsrelaterad kunskap. Och dessa könsschemateorier betonar till övervägande del social och kulturell påverkan (Stainton Rogers & Stainton Rogers 2002)

Stainton och Rogers beskriver begreppet könstypisering som något som uppstår genom könsschematisk bearbetning, genom en generaliserad beredskap hos barnet att koda och organisera information i enlighet med kulturens definitioner av manlighet och kvinnlighet. Själva termen schema utvecklades av Bartlett och dess beskrivning beskrivs enligt följande av Stainton Rogers & Stainton Rogers (2002) som en beskrivning av de begreppsramar genom vilka människor uppfattar världen omkring sig och gör den begriplig. Ett antal teoretiker har hävdat att könsscheman har en inverkan som sträcker sig långt bortom den enkla, vardagliga kognitionen och in i en persons hela världsbild och livsval (Stainton Rogers & Stainton Rogers, 2002).

2.4 Könssstereotypisering

En könssstereotypisering är en schematisk uppsättning av föreställningar om de psykologiska drag och egenskaper som de beteende förväntas från kvinnor och män (Stainton Rogers & Stainton Rogers, 2002). Stainton Rogers & Stainton Rogers beskriver Linda Brannons teori om könssstereotypisering enligt följande: Könroller definieras genom beteenden, och könssstereotyper är föreställningar och attityder om manlighet och kvinnlighet men de tenderar att vara sammanbundna. När människor förknippar ett beteendemönster med antingen kvinnor eller män, kan de förbise individuella variationer och tro att beteendet är bundet med det ena eller andra könet. Därför kan könroller bli stereotypa.

Könstereotyper kan enligt den sociala inlärningsteorin påverka barn i grunden eftersom de upprättar sociala kategorier för kön. Det finns en rad uppfattningar om vad som är "sann kvinnlighet" och "sann manlighet" åtminstone i det industrialiserade

västerlandet. Robert Brannon beskriver en "riktig man" utifrån fyra huvudteman. Dessa teman beskrivs av Stainton Rogers & Stainton Rogers (2002) enligt följande:

1. Ingen fjollighet! Undvik feminina egenskaper.
2. Var en vinnare. Uppnå hög status, nå framgångar och vinn respekt.
3. Var tuff. Var självständig och stark och tro på dig själv.
4. Låt dem se på fan! Låt aldrig någon få övertaget över dig, och använd dig av aggression eller till och med våld om det behövs.

Motsvarande egenskaper för en "riktig kvinna" beskrivs utifrån ett historiskt perspektiv sett av Stainton Rogers & Stainton Rogers (2002) enligt följande: "Man ska som kvinna vara varm och omtänksam, inte hoppa i säng med vem som helst, behandla sin kropp "som ett tempel", använda sin kvinnliga list för att få sin vilja igenom och man ska älska barn och vara bra på att sköta hemmet".

2.5 Fysiska skillnader mellan pojkar och flickor.

Givetvis finns det andra faktorer som förklarar skillnader mellan könen, som inte har med den historiska aspekten att göra. Nedan har vi tänkt att resonera kring de rent fysiska skillnaderna mellan flickor och pojkar.

I klassrumsmiljö är som sagt skillnaden mellan barnen mycket marginell. De skillnader som finns beror mer troligt på exempelvis personlighet än på kön. Av egen erfarenhet kan sägas att både barn och lärare i skolan har en mycket hög medvetenhet beträffande jämlikhet, framförallt är lärare mycket noggranna med att inte ge exempelvis stökiga pojkar mer uppmärksamhet. När det däremot gäller de fysiska skillnaderna mellan flickor och pojkar så blir dessa särskilt tydliga inom idrottsundervisningen. Enligt Raustorps (2000) *Att lära fysisk aktivitet* är pojkar och flickor ungefär lika långa fram till 10 års ålder, men efter denna ålder börjar skillnaderna bli alltmer tydliga. Medan flickorna kommer in i puberteten och växer snabbt mellan 10 och 13 års ålder, når pojkarna sin största fysiska tillväxt i åldern 12 till 16. Det kan därför vara upp till fem års skillnad i biologisk ålder i en och samma skolklass. I rent konditionsmässigt avseende är det fram till puberteten ingen större

skillnad mellan pojkar och flickor. Däremot händer det en hel del med pojkarnas kroppar under puberteten. Konditionen ökar märkbart och når sin genomsnittliga topp vid 20-årsåldern. Bland flickor kan man dock inte se denna tydliga ökning i prestationsförmåga (Raustorp, 2000). Raustorp (2000) resonerar vidare och nämner flera orsaker till detta. Större hjärta, lungor, kärlsystem och blodmängd fördelas hos flickorna på en relativt större del kroppsfett. Dessutom är blodets syrebindande kapacitet (Hb) betydligt mindre hos flickorna. När det handlar om styrka, sker muskeltillväxten lite senare än längdtillväxten och muskelvolymen hos pojkar ökar märkbart under puberteten. Bland flickor når styrkan vuxennivå i 17-årsåldern och bland pojkar i 20-årsåldern (Raustorp, 2000).

Hur ser då elevernas socialisationsprocess ut i skolan? Vissa forskare har konstaterat att flickor är mindre konkurrens- och tävlingsinriktade än pojkar (Mogren & Trosell, 1997). Dock, fortsätter författarna, innebär detta inte att flickorna är helt tävlingsobenägna. De tävlar bara på sitt eget sätt. För flickor handlar det om utseende och popularitet, medan pojkarna satsat mer på själva aktiviteten. För flickor är det således de sociala relationerna som står på spel i lekens sammanhang.

Själva aktiviteten – leken, spelet och så vidare – blir för pojkarna mer som ett sätt att upprätthålla en hierarkisk relation (Mogren & Trosell, 1997). Mogren & Trosell fortsätter med att påstå att det ingår i flickornas uppfostran att värna om sociala relationer och om att samarbeta. Därför anser många flickor det vara fult att försöka hävda och ta för sig. Detta illustrerar författarna genom att säga att när flickor till exempel spelar *Monopol* kan de plötsligt börja tycka synd om någon som det går dåligt för och låta henne slippa undan till exempel böter (Mogren & Trosell, 1997). Sandquist (1998) har också synpunkter inom detta, och påstår att det för flickorna blir viktigare att alla kan vara med hela tiden, och om någon inte vill vara med slutar alla att spela. Flickor är således "tränade" i att värna om relationer och inte konkurrera. Ibland kan detta utveckla sig till en "rädsla" för att vinna över kompiserna. Flickan tror, kanske omedvetet, att en seger skulle kunna hota eller förstöra relationen med kompiserna (Mogren & Trosell, 1997). I bollspel kan detta bli än mer tydligt: "Flickorna gör passningar till den de tycker om och väljer lag utifrån relationerna. Pojkar gör passningar till de som är bra och väljer lag utifrån skicklighet." (Graf m.fl, 1995)

Egna erfarenheter från arbete som fritidsledare och lärarvikarie visar också att flickor tycker om att klä ut sig och leka familjelekar. Vid ett längre vikariat som jag (Meysam) hade på en liten skola i Blekinge fanns på fritidsavdelningen tillgång till två stora korgar med kläder som barnen kunde klä ut sig med. Det fanns även tillgång till leksakssmink som barnen kunde använda vid lekar osv. Under denna period användes denna lekutrustning frekvent av flickor som lekte i små grupper. Däremot hände det aldrig under dessa 4 veckor att någon eller några pojkar lekte med denna utrustning. Beträffande pojkarna kan sägas att dessa oftast lekte i större grupper. Exempelvis spelade de ofta innebandy utomhus, och intressant är att Sandquist (1998) nämner att pojkar oftast leker i större grupper, med klara direktiv och regler för hur leken skall vara utformad. Vid regelbrott blir det ofta högljudda kommentarer, och så förekommer uttrycket "Du fuskar!" betydligt oftare bland pojkar än hos flickor. Vid eventuella konflikter gör pojkarna ofta ett kort uppehåll för utredning, sedan kan leken fortgå (Sandquist, 1998). Deras lekar innehåller fler moment av tävling och aggressivitet. Konkurrens spelar en stor roll i umgänget. Det går att tävla om precis vad som helst och deras lekar handlar ofta om krig, faror, skrämmande och gärna utmanande saker. De gillar också lekar som innebär att bygga kojor, torn av klossar, lego och lek med bilar. Vanligt är också lekar som går ut på att mäta sina fysiska krafter med varandra, till exempel jaga varandra eller brottas (Sandquist, 1998). Enligt Svaleryd (2003) kan det upplevas som om pojkar tar mer plats. De tillåts springa omkring, klättra och tränga sig före, detta eftersom de anses ha ett större rörelsebehov. Flickor däremot förväntas att sitta still och vänta på sin tur (Svaleryd, 2003).

2.6 Könshomogen idrottsundervisning och tidigare forskning

För att försöka ta reda på om könshomogen undervisning kan vara en väg att förbättra idrottsundervisningen har vi valt att utföra en observationsstudie av hur elevers situation ser ut efter införandet av könshomogen idrottsundervisning i grundskolan. Av denna anledning skall vi i detta sammanhang klargöra vad begreppet "könshomogen" undervisning står för och redogöra för hur ämnet idrott har växt fram under det senaste århundradet.

Begreppet könshomogen undervisning innebär att en skolklass är uppdelad efter vilket kön de tillhör. Barbro Carli skriver i sin avhandling, *The Making and Breaking of a Female Culture*, om hur ämnet idrott och hälsa har utvecklats genom tiderna och hur ämnet gått från att vara strikt könsuppdelat fram till idag, det vill säga med blandade grupper. Notera att de citat som används från Barbro Carlis avhandling är skrivna i originalform på engelska. Detta för att undvika att genom översättning skapa missförstånd och felöversättningar.

På 1800-talet kallades idrottsämnet i den svenska skolan för "gymnastik", och de ledare som utbildades i idrott hade fyra olika inriktningar. Den inriktning som rörde skolan kallades för; "Pedagogic gymnastics: whereby one learns to put one's body under one's own will." Om denna inriktning kan sägas att eleverna fick lära sig hållning och självdisciplin som en del av strävandena att kontrollera kroppen. Denna undervisning var riktad enbart mot pojkar, och ämnet ansågs vara ett medel för fostrande. Stadspojkar ansågs vara alldeles för lata och bondpojken var överviktig och klumpig. Genom kroppsövningarna skulle dessutom en moralisk karaktär utvecklas (Carli, 2004).

På 1900-talet startades de första realskolorna. Där var flickor inkluderade, om det inte redan fanns en speciell flickskola på orten. På gymnasial nivå var det bara pojkar som utbildades till en början, men år 1927 öppnades gymnasieskolan för alla. Ämnet idrott och hälsa kallades då för "gymnastik med lek och idrott". Pojkar och flickor hade separat undervisning, och pojkarnas idrott i skolsammanhang var konkurrensinriktad. Flickornas skolidrott var däremot mer inriktad på lek och rytmik. Efter andra världskriget började samundervisning för flickor och pojkar generellt bli vanligare, men i ämnet idrott och hälsa förblev undervisningen separerad trots att aktiviteterna vid denna tid var lika för pojkar och flickor (Carli, 2004).

Barbro Carli har i sin avhandling även intervjuat flickor med tyngdpunkt på deras tankar kring könshomogen undervisning i idrott. Huvudresultatet är att de flesta flickor vill undervisas separat från pojkarna – åtminstone ibland. Nedan följer några exempel på kommentarer från elever som påvisar detta: "I think that more girls would dare to play then [when they are on their own], because as soon as you do anything wrong, they [the boys] start to laugh and groan."

3. METOD

Som metod för detta arbete har observationer av olika elevgrupper utförts i kombination med intervjuer av både lärare och elever. Vi anser att detta är den bästa och mest lämpliga metoden för att undersöka effekterna av den könshomogena idrottsundervisningen och om den inneburit förbättringar för flickornas situation inom skolidrotten. Kruuse (1998) tar upp råd av Patton om hur man genomför kvalitativa observationer. Patton påpekar att det är nödvändigt och fruktbart att lägga ner tid och hitta de bästa tänkbara informanterna. Forskaren bör vara uppmärksam på att informanternas perspektiv är begränsad till deras egen situation. När man gör fältanteckningar bör man vara deskriptiv och se till att skaffa sig största möjliga variation av upplysningar ur olika perspektiv (Kruuse, 1998). Detta har vi tillämpat genom att göra olika röster hörda inom det som studien berör. Elever och lärare har fått säga sin mening om deras situation i idrottsundervisningen. Kruuse beskriver vidare Pattons tankar kring observation. Patton anser att det är av vikt att forskaren engagerar sig så mycket i ämnet som möjligt, eftersom detta skärper iakttagelseförmågan. En forskare måste kunna hålla isär beskrivning och tolkning men samtidigt kunna dra in egna erfarenheter, tankar, känslor i fältobservationerna och utvärderingarna, eftersom även sådan data är väsentlig (Kruuse, 1998)

För att få reda på hur elever upplever könsuppdelad idrottsundervisning har vi, som sagts ovan, genomfört intervjuer med fyra flickor, två från varje grupp. Denscombe (2000) har följande att säga om intervju som metod:

"När forskaren har bestämt sig för att använda intervjuer, innebär det vanligtvis att han eller hon anser att undersökningen – med det speciella projektets syfte i åtanke – tjänar på att erhålla material som ger mer djupgående insikter i ämnet, men som bygger på information från ett färre antal informanter" (Denscombe, 2000).

Denscombe säger vidare att forskaren bör fråga sig om undersökningen verkligen behöver den detaljerade information som en intervju ger. Om forskaren kan knyta an till emotionella erfarenheter eller känslor kan intervjuer vara en bra metod. Den enda nackdelen, eller svårigheten, med det begränsade antalet intervjuer är att det blir svårt att dra generella slutsatser utifrån resultatet (Denscombe, 2000)

3.2 Deltagare

Vår observationsstudie var uppdelad i två observationer med mellanstadieelever från två olika skolor. På skola 1 var det en könsblandad grupp med 30 elever som blev vår första undersökningsgrupp. Dessa bestod av 15 flickor och 15 pojkar i årskurs 5. På skola 2 observerades en flickgrupp på 14 flickor som skulle ha idrott separat från pojkarna. Det totala antalet deltagare blir alltså 44 elever. Av dessa 44 elever valdes dessutom 4 flickor slumpmässigt ut för att besvara våra intervjufrågor som var riktade mot eleverna. Förutom eleverna deltog också en lärare från varje skola samt rektorerna från de båda skolorna. Lärarna, som var idrottslärare, var tillgängliga under den observerade lektionen och även efter lektionen då de besvarade våra intervjufrågor. Rektorerna i respektive skola deltog dock inte fysiskt utan kontaktades via e-mail.

3.3 Material

Till en början hade vi tänkt använda oss av bandspelare samt videokamera för att dokumentera observationerna samt spela in de intervjuer som skulle bedrivas med elever och lärare. Idén med bandspelare övergav vi dock eftersom vi bara hade en intervjufråga med max en följdfråga, vilket gjorde vår intervju så pass enkel och kort att en bandspelare enbart hade komplicerat processen. Dessutom var intervjuerna inte det viktigaste i vår studie utan användes i kompletteringssyfte. Videoupptagningen av observationerna övergav vi också eftersom samtal med rektorerna visade att det skulle bli problematiskt att få tillstånd av föräldrar och att det också kan anses som oetiskt. Därför valde vi ett mer klassiskt tillvägagångssätt med ett skrivblock. Längst upp på skrivblocket skrev vi ner de stödord som var av betydelse för vår observation. Dessa var; motivation, inställning, engagemang samt stämning under lektionen. Detta hjälpte oss att hålla fokus på det som vi ansåg var relevant för senare jämförelser.

3.4 Procedur

Vi började med att kontakta lärarna vid respektive skola och talade med de om vår studie och syftet med densamma. Vi kontaktade även rektorerna på de båda skolorna för att be om tillstånd, samt informera om att vi även ville intervjua de i studien. Reaktionen var positiva från alla håll och vi bestämde direkt tid för observationer. Under samtalet med lärarna beskrev vi dessutom proceduren som skulle tillämpas under observationsdagen. Denna procedur var att först observera lektionen, samt att under lektionens gång bestämma sig för två flickor som skulle intervjuas. Frågan som riktades till eleverna i skola 1 löd; "Hur funkar det att ha idrott tillsammans med killarna, förklara ditt svar?" Frågan till eleverna på skola 2 skiljde sig något, och löd; "Vad tycker du om att ha idrott med bara tjejer?" Därefter skulle vi ställa en fråga till läraren, och frågan till läraren på skola 1 var; "Anser du att idrottslektioner med både pojkar och flickor är det bästa för flickornas inställning, motivation och engagemang, och motivera ditt svar"? Läraren på skola 2 skulle få frågan; "Har flickornas situation förändrats sedan ni införde könshomogen idrottsundervisning, och i så fall på ett negativt eller positivt sätt?"

Även rektorerna skulle få besvara frågor, men eftersom ingen av rektorerna hade tid att träffa oss kom vi överens med båda rektorer att de skulle besvara frågorna via e-mail. Frågorna till rektor på skola 1 var; (1) "Om man ser till flickornas situation vid idrottslektionerna, vilka för och nackdelar skulle du säga att det finns med gemensam idrott, motivera ditt svar?" (2) "Hur tror du det skulle påverka flickorna med en könshomogen idrott istället, motivera ditt svar"? Frågan till rektor i skola 2 var; "Vad skulle Du vilja säga är syftet med att ha könshomogen idrottsundervisning?" samt "Anser du att det skett någon förändring sedan detta infördes, och i så fall vilken?"

Observationerna som vi genomförde var systematiska direkta observationer. Själva genomförandet av observationerna gick till på så vis att vi först observerade idrottslektioner med könsblandad grupp på skola 1, för att sedan observera en flickgrupp på skola 2. Därmed ville vi ställa dessa observationer mot varandra och se om det gick att utvisa någon skillnad mellan de tjejer som var i den blandade gruppen och de som hade idrott med flickgruppen, beträffande motivation, inställning och

engagemang. Eleverna visste inte syftet med observationerna, utan fick bara informationen av läraren att vi var där för att studera hur en idrottslektion gick till.

Vi hade tidigare förvissat oss om att någon typ av bollsport fanns med på lektionerna som skulle observeras. Detta var av betydelse eftersom vi ville studera flickor i samarbete med pojkar, ett samspel som i idrottssammanhang kräver att man utövar en gemensam sport. Att vi även ville ha med bollsport på flickgruppens lektion var för att lektionerna skulle likna varandra så mycket som möjligt.

Under själva observationerna låg fokus på flickorna och deras agerande, även om grupperna givetvis studerades i sin helhet. Några nyckelbegrepp under studien var "engagemang", "motivation" och "inställning". Att fokus låg på flickorna beror på att vi försökte bilda oss en uppfattning om hur delaktiga flickorna är under idrottslektioner som hålls separat respektive gemensamt. Vi satt vid sidan av salen och antecknade allt som vi ansåg var av betydelse för studien, både genom nedskrivningar av händelser och även stödord för att återge till exempel stämningen under lektionen. Detta kunde vara exempelvis olika händelser, kommentarer från eleverna, känslouttryck samt allt annat som på något sätt reflekterade delaktighet, engagemang samt motivation.

3.5 Analys

Det material som samlats in bestod av anteckningar från observationen, våra upplevelser av lektionerna samt elevernas och lärarnas svar på intervjufrågor. Dessutom hade vi via e-mail fått svar från rektorerna på de frågor som var riktade mot dessa. Vid analysen av detta material jämförde vi de båda skolorna för sig och försökte komma fram till följande;

- Om varje skola (lärare, elever och rektorer) skulle kunna sägas ha en viss inställning till den undervisningsform som just de bedrev.
- Om skolans inställning till sin undervisningsform överensstämde med våra tankar och upplevelser från observationerna.
- Om det framkom några skillnader beträffande motivation, engagemang och inställning vid observationerna hos flickorna i de olika skolorna.

- Om våra tankar kring könshomogen idrott stämmer överens med verkligheten.

Fokus har legat på framförallt skillnader beträffande motivation, engagemang och inställning under idrottslektionerna hos flickorna i de olika skolorna. Till hjälp för att ta reda på detta hade vi även elevernas intervjusvar att gå efter. För att ta reda på skolans inställning till den undervisningsform de hade, använde vi oss av framförallt rektors och lärares svar på intervjufrågorna.

4. RESULTAT AV STUDIE

4.2 Observationer och intervjuer från skola 1

Skola 1 i vår studie är en låg och mellanstadieskola i Blekinge. På denna skola bedrivs idrottslektionerna med både pojkar och flickor gemensamt. Vi var där en onsdag för att observera en idrottslektion. Innan vi bestämde oss för att göra denna undersökning var vi i kontakt med idrottsläraren samt rektorn och fick deras godkännande att genomföra observationen. När det var dags för observationen och vi hade anlänt till skolan samtalande vi med idrottsläraren som berättade hur idrottslektionen för dagen skulle se ut. Fotboll var aktiviteten för dagen och eleverna var 30 stycken 15 pojkar och 15 flickor.

Observation av gemensam idrott

Idrottslektionen startar. Läraren tar kommandot och samlar ihop alla barnen i mitten för en kort genomgång. Det sker här direkt grupperingar, flickorna sätter sig tillsammans och pojkarna för sig. Flickorna sitter och småpratar och viskar medan pojkarna skriker efter fotboll och innebandy. Under uppbyggnaden av idrottslektionen och när läraren ska berätta vad som är planerat för dagen så är det en flicka som är lite mer framåt och försöker påverka lektionen till skillnad mot nästan alla pojkar som fortfarande tjarar om fotboll och innebandy. Efter genomgången står det klart att aktiviteten för dagen är fotboll pojkarna blir helt lyriska flickorna verkar mest ligkiltiga och säger inte så mycket. Aktiviteten var bestämd och planerad redan innan lektionen. Läraren delar upp fyra små lag två stycken flicklag och två stycken pojklag. Men det blir egentligen två lag att pojklag och ett flicklag mot ett pojklag och ett flicklag. Flickorna får möta flickorna och pojkarna möta pojkarna. Första flickmatchen drar igång, de flesta flickorna kämpar och springer mycket speciellt en flicka som står i mål i ena laget styr sitt lag hon skriker och berättar för de andra i laget vad som ska göras, hon visar tydliga ledaregenskaper. Det blir mål, trots att pojkarna är avbytare hörs de ändå mer än vad flickorna som spelar gör. Men de flesta flickorna på plan bli mycket glada och märker att pojkarna också hejar på dem. Fram tills målet har tre stycken flickor inte rört bollen en enda gång. Läraren ger flickorna mycket uppmärksamhet för att få dem att kämpa mer. Det uppstår en situation då en av

flickorna skjuter i ribban men det är max två stycken i laget som reagerar och bli besvikna. När första matchen för flickorna är avslutad är det dags för pojkarna att inta planen. Flickorna sitter lagvis som avbytare. Det ena laget som har flickan med tydliga ledaregenskaper börjar direkt prata taktik och hur de ska lägga upp nästa match. Flickorna hejar på sitt pojklag ute på plan. Det andra laget verkar inte bry sig om vare sig matchen på plan eller nästa match. En flicka i laget hejar på sitt pojklag och de andra sitter mest och viskar och pratar med varandra. Någon klättrar även upp i ett fönster och leker med gardinen. Men blir då tillsagd av läraren att sitta ner. Men de flesta flickorna har svårt att sitta stilla och kolla på matchen och blir tillsagda ytterligare en gång av läraren att sitta ner på avbytarbänkarna. De flesta flickorna visar tydligt ointresse av vad som händer på planen förutom någon enstaka flicka bland annat flickan som stod i mål och uppenbarligen verkar vara den tydliga ledaren bland flickorna. Pojkarna gör mål, knappt några reaktioner från flickorna på bänken. Nu är det dags för flickorna att inta planen igen. Denna gång verkar dom vara mer laddade målvakten tar igen kommandot och delegerar ut order till sitt lag. En flicka som inte rört bollen på hela första matchen rör den för första gången hon får då beröm av läraren och kämpar på ännu mera av detta. Pojkarna lever sig in i flickornas match och hejar på. En av målvakterna i tjejernas lag hamnar i diskussion med en av pojkarna som sitter som avbytare, hon säger till honom att han inte ska lägga sig i han är ju inte ens med på plan. Han håller då tyst, denna flicka verkar ha lite inflytande även över vissa av pojkarna. Matchen flyter på och nästan alla flickorna är nu delaktiga och kämpar på förutom två stycken som fortfarande mest håller sig undan. En av flickorna som inte har rört bollen får tag på bollen och skjuter mål, hon får jubel och beröm från både lärare och pojkarna vid avbytarbänken. Hon blir jätteglad. Det uppstår en frisparkssituation då en av flickorna tar med handen. Vid denna situation försöker pojkarna påverka hur den ska läggas och flickan som ska skjuta blir tydligt påverkad och missar totalt och det uppstår suck från pojkarnas bänk och flickan blir besviken. Matchen är över och det är dags för flickorna att ta paus, detta var flickornas sista match. Det lag som vann blir jätteglada det andra laget är ganska likgiltiga. Bara några få av flickorna verkar bry sig om pojkarnas match trots att dom spelar ihop i samma lag. En av flickorna sitter och leker med något helt annat med ryggen åt planen. En av pojkarna trillar och börjar gråta, läraren reagerar inte, då blir det liv på ena flickbänken dom skriker åt läraren för uppmärksamhet, och får det. Inför denna sista match är intresset hos flickorna något större. De flesta av

flickorna hejar på och lever sig in i matchen. Fyra stycken av flickorna bli ytterligare en gång tillsagda att sitta ner på bänkarna medan pojkarna spelar. Det är inte på grund av intresse för matchen dom är uppe och springer och hoppar det verkar vara något helt annat. Flickorna sitter och viskar och pratar med varandra och visar tydligt ointresse. När det är en liten stund av pojkarnas match säger läraren till flickorna att de kan gå och duscha. Alla flickorna rusar ut från hallen. Förutom en som stannar kvar och tittar på killarna. Denna flicka sticker ut lite från mängden då hon är mer klädd som killarna än flickorna. Hon tittar på och hejar lite lugnt detta är inte en flicka som har syns och hörts mycket innan under observationen eftersom hon har varit ganska passiv. När pojkarnas match slutar så pratar denna flicka med pojkarna och verkar vara en flicka som umgås mycket med pojkarna i vanliga fall.

Intervju med lärare

När lektionen var slut var det dags att intervjua läraren. Frågan vi hade förberett för läraren var följande: "Anser du att idrottslektioner med både pojkar och flickor är det bästa för flickornas inställning, motivation och engagemang, och motivera ditt svar" Tanken med denna fråga var att få till en diskussion om positiva eller negativa effekter av att ha både pojkar och flickor tillsammans vid idrottslektioner. Och att få fram lärarens syn på detta.

Läraren svarade att gemensam idrott funkar oftast bra men att pojkar i denna ålder tar betydligt större plats då det gäller idrottsliga aktiviteter. Men inte alltid, det finns blyga pojkar också och flickor som är väldigt framåt. Men flickorna kan lätt hamna i skymundan eftersom pojkarna oftast är mer högljudda och mer framåt under idrottslektionerna. Men att det är då lärarens roll är som viktigast och att det är upp till en själv som lärare att se till så att det inte blir så. "Det är viktigt att få alla att vilja vara med vare sig det är pojkar eller flickor". Läraren berättar vidare att det inte enbart är ett problem utan också en nödvändig bit i barnens utveckling att kunna samarbeta och ta hänsyn till alla. "Men visst skulle det ta bort många diskussioner och problem om man fick ha de var för sig, åtminstone någon gång ibland". Med problem förklarar läraren att det ofta dyker upp diskussioner om vad man ska göra på idrotten och att killarna ofta föredrar andra aktiviteter än vad flickorna gör. Läraren berättar vidare att det är omöjligt att få alla nöjda eftersom det finns så många viljor

men han tror att det skulle underlätta om man fick ha uppdelade idrott någon gång ibland både för pojkarnas och flickornas skull. Han berättar vidare då det gäller att få alla motiverade att kämpa och göra sitt bästa så kan det säkert kännas för flickorna att pojkarna är bättre på vissa saker och därför lite tråkigt att kämpa eller rent av vara lite rädda för att kämpa. Med detta förklarar läraren att han menar om man inte kämpar behöver man inte vara lika rädd för att göra bort sig. Och i dessa åldrar så är man alltid rädda för att göra bort sig. Läraren förklarar att när det gäller inställning hos flickorna som var en av sakerna vi frågade efter så skulle nog den bli bättre om dom slapp att tävla med pojkarna och vara rädda för att bli retade. Han förklarar att vissa pojkar ibland kan tycka det är roligt att skratta och reta tjejer om dom gör något fel eller något pinsamt. "Barn kan vara grymma" säger läraren avslutningsvis.

Intervju med elever

Efter lektionen bad vi om att få intervjua två stycken flickor från gruppen för att få höra deras syn. Dessa flickor valdes ut helt slumpmässigt. Intervjuerna skedde var för sig. Intervju frågan som ställdes var följande "Hur funkar det att ha idrott tillsammans med killar, och förklara ditt svar" Svaret på frågan blev "både och, oftast är killarna rätt jobbiga faktiskt" Och hon berättar vidare att killarna alltid ska spela fotboll, "visst kan det vara skoj men inte om det är ojämna lag" Hon berättar vidare att vissa av killarna är jätte roliga att ha idrott med men de flesta ska alltid vara häftiga och visa att de är mycket bättre än oss. Ibland skulle det vara roligare att bara vara tjejer för då skulle vi bara göra roliga saker och slippa spela fotboll och basket. "Men vissa av tjejerna tycker om basket men inte jag, eller om man vinner kan det vara lite skoj"

Den andra flickan vi intervjuade svarade väldigt likt: "Det kan vara skoj med killarna ibland men de ska alltid skrika och bråka" Hon säger att det beror helt på vad de ska göra på gympan men det känns som om killarna alltid får sin vilja igenom. Hon tror att det är för att killarna tycker det är roligare med gympan än tjejerna. Hon berättar vidare att killarna ofta ska visa att killarna är bättre än tjejerna. Men så är det ju verkligen inte säger hon och skrattar, och verkligen inte på redskapsgympan. Hon berättar att ibland drar läraren ner en vägg så det blir två gympasalar och har killarna för sig och tjejerna för sig och den kan vara bra. "Men om man tycker det är roligare att göra det

killarna ska göra så kan man vara med dom ibland". "Så tycker jag att det alltid skulle vara", säger hon avslutningsvis.

Intervju med rektor

Tyvärr fick vi ingen möjlighet att träffa rektorn vid denna skola eftersom det inte fanns tid och tillfälle för detta. Vi fick istället göra vår intervju via mail. Vi använde oss av två frågor till rektorn och de löd enligt följande: "Om man ser till flickornas situation vid idrottslektionerna, vilka för och nackdelar skulle du säga att det finns med gemensam idrott, motivera ditt svar?" Och "hur tror du det skulle påverka flickorna med en könshomogen idrott istället, motivera ditt svar"? Rektorn svarade och förklarade att samspelet mellan pojkarna och flickorna är väldigt viktigt i dessa åldrar och att de lär sig samarbeta. Därför tror jag att gemensam idrott är nyttig för barnens utveckling. Nackdelarna skulle i sådana fall vara att pojkarna ibland tar betydligt större plats i idrottsliga sammanhang och på så sätt kan flickorna hamna lite i skymundan. På frågan hur rektorn trodde att det skulle påverka flickorna med en könshomogen idrott istället så svarade rektorn kort att: Visst skulle det medföra många fördelar så som att det skulle vara enklare att planera idrottslektionerna samt att flickorna skulle känna att det var på samma villkor men det skulle också öka avståndet mellan könen.

4.3 Observationer och intervjuer från skola 2

Skola 2 är även denna belägen i Blekinge och undervisning sker för årskurserna låg – och mellanstadie. På denna skola har man alltså infört könsseparerad idrott som nu är inne på sitt tredje år. Vi var där på en fredag för att observera en idrottslektion med en flickgrupp. Vid ankomst samtalade vi med idrottsläraren som talade om för oss att det var fotboll på schemat denna dag. Flickgruppen bestod av 14 tjejer.

Observation av idrott med flickgrupp

Medan vi stod och talade med idrottsläraren började flickorna anlända till lektionen. Läraren uppmanade de att skynda sig och byta om, då vissa av eleverna var något sena till lektionen. Vi kom överens med läraren att den information eleverna skulle få

angående vår närvaro var att vi var där för att se vad eleverna gör på lektionerna. Detta var inget problem då jag (Meysam) ofta är vikarie på denna skola och är bekant med eleverna. Efter en stund var flickorna samlade och läraren hade genomgång med alla om vad som skulle göras på lektionen. Han förklarade att innan de skulle spela fotboll ville han att alla skulle värma upp genom att jogga ett varv runt motionslingan. Därefter skulle det spelas fotboll och lektionen skulle avslutas med en sprintövning. När läraren nämnde att det skulle spelas fotboll hördes ett lågmält jubel från några av flickorna: "Jaa...fotboll!". Efter genomgång började lektionen och flickorna började springa motionsrundan. Nästan alla flickorna började genast springa. Ett par flickor lunkade iväg med händerna i fickorna, och läraren uppmanade dessa att ta ut händerna ur fickorna och börja springa varpå flickorna genast följde lärarens uppmaning.

Allteftersom fler och fler flickor blev klara med löpningen påbörjades fotbollen. Idrottsläraren delade upp lagen efter tycke och flickorna påbörjade spelet. Lagen hade flygande målvakter och under spelets gång. Det som var tydligt efter några minuters spel var att alla flickor var delaktiga. Det fanns ingen i denna grupp som var direkt passiv, utan alla var delaktiga och kämpade om bollen. Vid ett tillfälle var det en av flickorna som hade bollen och var nära att göra mål då hon snubblade och tappade bollen. Det hördes inga negativa reaktioner, varken från henne själv eller någon annan. Hon skrattade åt misstaget och fortsatte spela. Under spelets gång var som sagt alla flickor aktiva och vi fick känslan av att alla verkligen gjorde sitt bästa. Spelet flöt på bra, och flickorna gav sig ofta in i närkamper om bollen. Detta skedde dock mycket kontrollerat och de var noggranna med att inte medvetet sparka på fötter. Under hela spelets gång var det ingen som föll eller ramlade på grund av fysisk påverkan från någon annan. Stämningen var genomgående mycket god och flickorna verkade ha roligt. En av flickorna vrickade foten då hon och en motståndare sparkade på bollen samtidigt. Hon tog sig om foten och gick åt sidan för att vila. Det skedde en del bollförluster och missade målchanser, dock utan att det hördes några negativa reaktioner från spelarna själva eller andra medspelare. Stämningen fortsatte att vara god samtidigt som båda lagen gjorde sitt bästa för att göra mål och vinna.

Den sista övningen för idrottslektionen var en sprintövning upp för en backe utomhus. Läraren förklarade att flickorna skulle gå ihop två och två och sedan ställa upp i ett

led längst ner i backen. Därefter, på lärarens signal, skulle de sprinta så snabbt de kunde upp för backen, jogga ner igen och upprepa detta. Flickorna parade ihop sig och började övningen. Denna sprintövning är detsamma som utövas på fotbollsträningar och ishockeyträningar. Ingen av flickorna höll igen eller småsprang, utan alla sprintade precis som läraren instruerat. Även den tjej som tidigare vrickade foten under fotbollen var med och sprang denna övning. Alla elever sprang efter bästa förmåga och när övningen var färdig samlades eleverna och läraren berömde alla för att ha kämpat mycket bra och verkligen gjort sitt bästa under fotbollen och sprintövningen. Berömmet kändes genuint och vi fick intrycket av att läraren verkligen menade det. Läraren tackar därefter alla och säger att de kan gå och duscha.

Vi passade på att fortsätta diskutera skillnaderna mellan pojk - och flickgrupper med idrottsläraren. Vi talade om för läraren att vi tyckte lektionen flöt på mycket bra och att eleverna var skötsamma och gjorde bra ifrån sig. Idrottsläraren berättade att det är en stor skillnad mellan att undervisa flickgrupper respektive pojkgrupper. "När jag vet att det kommer en grupp tjejer kan jag nästan känna att jag kan slappna av och att det kommer bli en behaglig idrottslektion. Tjejerna är lugnare och skötsammare på ett helt annat sätt. Jag känner att jag måste vara lite tuffare mot pojkarna om lektionen ska fungera bra".

Intervju med lärare

Medan flickorna sprang ett varv passade vi på att samtala med idrottsläraren och intervjua honom. Frågan som vi hade förberett för läraren löd: "Har flickornas situation förändrats sedan ni införde könshomogen idrottsundervisning, och i så fall på ett negativt eller positivt sätt". Vi ställde denna fråga till idrottsläraren och hade därefter som intention att ställa följdfrågor och försöka få fram en öppen diskussion där läraren kunde berätta för oss om sin syn på effekterna av den könshomogena idrottsundervisningen. Genast efter att vi ställt frågan svarade läraren att det enbart fört positiva effekter med sig. "När flickorna är själva kan de leva ut på ett helt annat sätt...liksom... de tar för sig mer och är aktiva på ett helt annat sätt". Läraren berättade också att reaktionen bland flickorna enbart är positiv. Han menade på att flickorna upplever att lektionerna och spelet är på lika villkor, och att de blir mer motiverade att vara med och försöka göra bra ifrån sig. Det känns, enligt läraren, inte

meningslöst att kämpa som det kanske ibland gör för vissa av flickorna vid gemensam idrott.

Läraren berättade vidare att flickorna trivs bättre med separerad idrott då de inte behöver vara rädda för att göra bort sig inför pojkarna. Det kan nämligen vara lite pinsamt att göra misstag när killarna är med. Dessutom är det inte bara det att det är pinsamt, säger idrottsläraren. Pojkarna är alltid snabba med att klaga eller skratta så fort någon gör ett misstag, och detta kan kännas jobbigt för vissa av flickorna. "Det slipper de när de för sig själva och kan leva ut mer och så vågar de mer och är inte rädda för att göra bort sig".

Tidigare redogjorde vi för ett påstående av Graf m.fl (1995) där det sades att flickor gör passningar till den de tycker om och väljer lag utifrån relationer, medan pojkarna passar till de som är duktiga och väljer lag utifrån skickighet. Under samtalet vi hade med idrottsläraren passade vi på att fråga honom om han tyckte att detta stämde. Idrottsläraren nickade instämmande och sa att det faktiskt är på det viset. Vi är medvetna om att detta kan vara en något ledande fråga eftersom vi frågade om han tyckte att det är på ett visst sätt, men vi ville ändå höra lärarens åsikt beträffande detta. Dessutom finns det ingen anledning att tro att han skulle bekräfta påståendet om han inte tyckte att det stämde.

Intervju med elever

Under spelets gång intervjuade jag två av flickorna i gruppen för höra elevernas syn på den könsseparerade idrottsundervisningen. Jag frågade henne vad hon tyckte om att ha idrott med bara tjejer. "Det är bra...mycket bättre än förut" blev hennes svar. Som följdfråga frågade jag henne varför hon tycker att det blivit bättre. Hennes svar blev: "Asså..det är mycket stökigare när killarna är med. Och så om det är några som inte är duktiga och så, så retas de och så". Hon berättade vidare att lektionerna blir lugnare och till och med roligare när det bara var tjejer med på idrotten. "De försöker vara roliga mot sina kompisar och sånt så håller de på och gör en massa tramsiga saker. De stör ju oss när de håller på. Men det stör ju inte oss på samma sätt som det stör killen som de håller på med".

Den andra flickan vi intervjuade hade en liknande syn: "Innan, när vi hade gympa med killarna så var det ju kul det också. Fast jag tror att de flesta tjejer i klassen tycker det är bättre". Jag tycker nog också det tror jag". Jag ställde även till denna flicka följdfrågan varför hon tror att det är bättre. "Det blir lite roligare spel tror jag, man slipper att killarna hela tiden ska ha bollen och så typ om de kanske tränar mycket fotboll så är de ju ganska bra på det". Vi frågade vidare: "Det finns väl tjejer i klassen som tränar fotboll" och får till svar att "Ja det är det ju men det är inte så många, det är inte alls lika många som killarna".

Intervju med rektor

Tyvärr hade vi ingen möjlighet att träffa rektorn och intervjuas denne eftersom rektorn var upptagen och inte hade tid för detta. Vi kom därför överens om att vi skulle maila våra frågor och få svar via mail. Våra frågor till rektorn löd: "Vad skulle Du vilja säga är syftet med att ha könshomogen idrottsundervisning?" samt "Anser du att det skett någon förändring sedan detta infördes, och i så fall vilken?"

Svaren från rektorn var väldigt korta men ändå informativa och de bekräftade det som tidigare sagts av idrottsläraren. Rektorns svar på första frågan var: "Att lyfta fram flickorna". På den andra frågan blev svaret: "Ja, flickorna blommar ut och vågar ta för sig mer än tidigare".

5. DISKUSSION OCH SAMMANFATTNING

I denna undersökning som vi nu genomfört, som handlar om hur flickors situation inom skolidrotten påverkas, har vi kommit fram till att flickors situation faktiskt förbättras i och med införandet av könsuppdelad idrottsundervisning. Eleverna som var med i intervjuerna visade i sina svar tendenser till att föredra könsuppdelad idrott. Bland lärarna som intervjuades var uppfattningen delad. Läraren i skola 1, där gemensam idrott utövades, var av den uppfattningen att gemensam idrott var det bästa för barnens utveckling men dock framhöll han att det skulle underlätta med uppdelad idrott ibland. Han förklarade att problem som rör planerandet av idrottslektioner som tillkommit av att pojkar och flickor ofta vill olika saker minskar. Lärare 2 var av uppfattningen att uppdelade idrott, som också är den idrottsform som bedrivs vid hans skola enbart har medfört positiva effekter, effekter som att flickorna tar för sig mer, att flickorna trivs bättre samt att flickorna blivit mer motiverade på lektionerna. Det märktes tydligt i samtalen med Lärare 2 att denne föredrog den form som fanns på skolan. Det framkom dessutom att läraren tyckte att lektionerna blev mer lätthanterliga och att man ibland kunde pusta ut när man visste att nästa idrottslektion skulle bestå av en flickgrupp.

Om man ställer elevernas inställning och syn mot lärarnas framgår det att lärarna ser de pedagogiska och psykologiska aspekterna, medan eleverna ser det mer på det sociala planet. Av elevernas intervjusvar kan vi dra slutsatsen att dessa enbart ser fördelar med den uppdelade idrottsundervisningen. En anledning till att elever tycker på detta viset, samt att det aldrig har varit tal om att införa uppdelad undervisning i klasrummet, är givetvis det faktum att flickor och pojkar skiljer sig åt fysiskt sett. Detta är en skillnad som visserligen är marginell ibland, då vissa flickor är mycket lika killarna i exempelvis spelskicklighet, men som överlag skapar olikheter och olika förutsättningar för att hävda sig på idrottslektionen.

Vår uppfattning om detta fenomen som vi studerat är att det faktiskt innebär fler fördelar än nackdelar att införa separerad idrottsundervisning. Enligt läraren som jobbade på skola 2 kunde flickorna ta för sig mycket mer nu än tidigare. "De lever ut på ett helt annat sätt", sade bland annat denne i intervjun. Den lärare som undervisade i skola 1 tyckte också att det skulle kunna medföra rent praktiska

fördelar med att ha könsuppdelad idrott. Mindre tid skulle gå åt till att hantera och lösa de konflikter som kanske ibland uppstår till följd av pojkarnas och flickornas bus gentemot varandra. Dock framhöll lärare 1 också aspekten med barnens utveckling och värderingar, och den gemensamma undervisningens betydelse för denna.

En variant till detta kan alltså vara att ha könshomogen idrott vid vissa tillfällen, för att sedan ha gemensam idrott vid andra tillfällen. Detta skulle innebära att man delade upp könen var för sig när det på schemat fanns en aktivitet, exempelvis någon lagsport, där pojkarna tenderar att dominera lektionen och ge mindre utrymme för flickorna att ta för sig. Däremot, när det är fråga om exempelvis redskapsgymnastik eller andra aktiviteter där elever inte ställs mot varandra, kan eleverna ha gemensam idrott. Alltså kvarstår det faktum att fördelarna med könshomogen undervisning inte går att förneka, och att det kan vara en klar fördel för andra skolor att införa könshomogen idrottsundervisning under vissa lektioner. Efter att ha intervjuat rektor vid skola två så fick vi dessutom veta syftet enligt denne med den könshomogena undervisningen. Syftet var att lyfta fram flickorna och vad vi har fått höra av både lärare och elever har detta syfte uppfyllts på skolan. Därmed kan man konstatera att skolan i detta fall gjort ett lyckat val. Och tiden får utvisa om fler skolor kommer att följa detta exempel. Man kan även konstatera att läraren på skola 1 hade en del intressanta argument för varför det faktiskt var bra att ha gemensam idrott. Läraren ansåg att det var en nödvändig del i barnens utveckling, då de lär sig att samarbeta och respektera andra oavsett vilket kön man tillhör. Dock medgav läraren samtidigt att det många gånger skulle underlätta om man separerade killar och tjejer, exempelvis när det gällde planeringen av lektionen. Detta då pojkar och flickor, enligt läraren, ofta vill göra olika saker på lektionen.

REFERENSER

Gullbrandsen, J (1994) *Är skolan till för Karin eller Erik?* Lund: Studentlitteratur AB.

Svaleryd, K (2003) *Genuspedagogik*. Stockholm: Liber förlag.

Hirdman, Y (1999) *Kvinnohistoria: Om kvinnors villkor från antiken till våra dagar*. Stockholm: Utbildningsgruppen.

Stainton Rogers, W & Stainton Rogers, R (2002) *Genuspsykologi; Kön och sexualitet*. Lund: Studentlitteratur

Raustorp, A (2000) *Att lära fysisk aktivitet*. Uppsala: Kunskapsföretaget.

Mogren, I & Trosell, L (1997) *Typiskt tjejer? Om flickors psykiska & sociala utveckling*. Stockholm: SISU idrottsböcker

Sandguist, A-M (1998) *Visst görs vi olika! Jämställda barn – hur skulle det se ut?* Stockholm: Kommentus förlag

Graf, J. Helmadotter, A-M & Ruben, S (1995) *Visst är det skillnad! Om att arbeta utifrån både flickors och pojkars behov*. Stockholm: Liber utbildning

Carli, B (2004) *The making and breaking of a female culture: The history of swedish physical education "in a different voice"*. Göteborgs universitet

Denscombe, M (2000) *Forskningshandboken – för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. Lund: Studentlitteratur AB

Kruise, E (1998) *Psykologiska forskningsmetoder*. Lund: Studentlitteratur AB

